

Jenny Huttunen

Tommi Kilpiö

Seurantadokumenttia tavoittelemassa

Omallalla naamalla -dokumenttielokuvan genre-määrittely

Opinnäytetyö

Kevät 2012

Kulttuurialan yksikkö

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 1.0 Suomi



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuuri

Koulutusohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Mediatuottaminen

Tekijät: Jenny Huttunen, Tommi Kilpiö

Työn nimi: Seurantadokumenttia tavoittelemassa: *Omalla naamalla* - dokumenttielokuvan genre-määrittely

Ohjaaja: Jukka Saarela

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 34

Liitteiden lukumäärä: 4

Opinnäytetyömme mediaosuus on noin puolen tunnin mittainen dokumenttielokuva *Omalla naamalla*. Elokuva kertoo kolmesta videobloggaajasta ja selvittää syitä harrastuksen takana sekä tekee sitä tunnetuksi suurelle yleisölle.

Dokumenttielokuva kuvattiin loppuvuonna 2011 ja se valmistui keväällä 2012. Produktio toteutettiin kokonaisuudessaan kahden opiskelijan, Jenny Huttusen ja Tommi Kilpiön voimin. Esituotannon ja tuotannon aikana tähtäsimme seurantadokumentin kaltaiseen lopputuotokseen. Jälkituotannossa huomasimme, että kuvaamastamme materiaalista ei pysty rakentamaan täysin seurantadokumentin määreitä täyttävää lopputulosta.

Opinnäytetyömme kirjallisessa osassa tutkimme *Omalla naamalla* -dokumentin mahdollisia tyylilajeja. Selvitimme, mikä kullekin tyylilajille on ominaista. Tutustuimme alan kirjallisuuteen ja lopulta huomasimme, ettei dokumenttielokuvaamme voi määrittää vain yhden tyylilajin edustajaksi.

Opimme, ettei genre-määrittelyitä tai moodeja kannata pitää rajoitteina, vaan niihin tulee suhtautua inspiraation lähteinä ja toistensa kanssa lomittautuvina työkaluina sekä eräänlaisina strategioina dokumenttituotannoissa.

Avainsanat: dokumenttielokuvat, genret, moodit, blogit, videokuvaus, verkkojulkaiseminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Media Management

Authors: Jenny Huttunen, Tommi Kilpiö

Title of thesis: Aiming at a follow-up documentary film: Defining the genre of the *Omalla naamalla* documentary film

Supervisor: Jukka Saarela

Year: 2012 Number of pages: 34 Number of appendices: 4

This thesis deals with the approximately 30-minute long documentary film named *Omalla naamalla*. The film is about three video bloggers and its aim is to find out the reason for their hobby and also to make video blogging more familiar to the public.

This documentary film was filmed in the end of 2011 and the post-production of the film came to an end in the spring of 2012. The film was completely produced by two students, Jenny Huttunen and Tommi Kilpiö. During the pre-production and production phase we wanted our documentary film to be a follow-up documentary. During the post-production we realized that the material that we had filmed was not cut out to be a proper follow-up documentary.

In the theoretical part of our thesis we researched the possible genres and modes for our documentary film, *Omalla naamalla*. We studied which qualities characterized different genres and modes of documentary films. We explored the literature of documentary filmmaking and came to a conclusion that our documentary film cannot be defined just within one genre or mode.

We learned that genres and modes should not be seen as limitations in documentary filmmaking. They should rather be taken as an inspiration and as a set of merged tools and also as a strategy in documentary film productions.

Keywords: documentary films, film genres, blogs, video recording, electronic journals

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	5
2 VIDEOBLOGGAUS	6
3 DOKUMENTTIELOKUVA JA SEN GENRET.....	9
3.1 Historia ja dokumenttielokuvien jaottelu	9
3.2 Seurantadokumentti antaa tilaa kohteelle.....	13
4 TÄHTÄIMESSÄ SEURANTADOKUMENTTI	16
4.1 Esituotanto: kiinnostuksen kohteesta dokumentiksi ilman käsikirjoitusta ..	16
4.2 Tuotanto: kaksi kuvauskertaa.....	18
4.3 Jälkituotanto: materiaali muokkaa dokumenttia	22
5 YHTEENVETO.....	27
5.1 Ei sittenkään vain seurantadokumentti	27
5.2 Projektin onnistuminen	29
LÄHTEET	32
LIITTEET	34

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme kirjallisessa osassa käsittelemme dokumenttielokuvan genrejä ja pyrimme määrittelemään opinnäytetyömme mediaosalle, *Omalla naamalla*-dokumenttielokuvalla sopivaa lajityyppiä. Tekemämme dokumenttielokuva kertoo kolmen suomalaisen videobloggaajan tarinan. Se pyrkii selvittämään, miksi suomalainen kääntää kameran itseensä ja tahtoo jakaa omat ajatuksensa ja oman arkensa muiden kanssa.

Videobloggaajadokumenttia lähdettiin tekemään ajatuksella, että lopputulos olisi seurantadokumentin kaltainen ja edustaisi havainnoivan dokumenttielokuvan lajityyppiä. Havainnoivan dokumenttielokuvan tyyllissä meitä kiehoi illuusio siitä, ettei kamera tavallaan ole samassa tilassa kuvattavan kanssa. Asiat tapahtuvat ja katsoja seuraa todellisuutta kuin kärpänen katossa. Kamera tallentaa tilannetta ja dokumentti seuraa tapahtumien kulkua.

Tietyt seikat kuitenkin vaikuttivat lopputulokseen siten, että teoksen valmistuessa emme olleet enää varmoja, mitä dokumenttielokuvan genreä *Omalla naamalla* -dokumenttielokuva edustaa. Opinnäytetyömme kirjallisessa osassa tutkimme dokumenttielokuvan genrejakoja ja lajityyppejä. Tämän lisäksi pyrimme selvittämään mihin kategoriaan tai kategorioihin *Omalla naamalla* oikein sopii.

Toisessa luvussa selviää, mitä on videobloggaaminen. Sille antavat määritelmän itsemme lisäksi niin alan asiantuntijat kuin dokumenttia varten haastattelemamme videobloggaajakin. Kirjallisen opinnäytetyön kolmannessa luvussa tutkimme tarkemmin dokumenttielokuvan historiaa ja genrejä, tyyllilajeja ja moodeja. Erityisesti tarkastelemme tekemämme dokumentin kannalta olennaisia tyyllilajeja. Neljännessä luvussa käymme läpi tuotantoprosessin aina esituotannosta tuotannon kautta jälkituotantoon. Luvussa selviää, mitkä ratkaisut tuotantoprosessin aikana vaikuttivat lopputulokseen niin paljon, ettei dokumenttielokuvamme genreä voida tarkasti nimetä. Viides luku antaa yhteenvedon päätelmistämme ja vastauksen kysymykseen, saimmeko aikaan seurantadokumentin.

2 VIDEOBLOGGAUS

Videobloggaaminen tai vloggaaminen (eng. video blogging, vlogging) on bloggaamisen muoto, jossa merkintöjen tekeminen tapahtuu teksti- ja kuvamuodon sijaan videolla (7 Things you should know about videoblogging 2005, 1). Videobloggaamisessa on tavallista, että kameralle kerrotaan esimerkiksi oman päivän tai vaikkapa lomamatkan kulusta sekä omista ajatuksista ja mielipiteistä. Kamera voi myös olla mukana arkisissa puuhissa ja toimia ikäänkuin sivustaseuraajana sen sijaan, että sille kerrottaisiin jälkikäteen mitä tapahtui.

Dokumenttielokuvaamme varten haastattelemamme videobloggaajat määrittelivät harrastuksensa olevan sitä, että he kertovat oman elämänsä tapahtumista, ajatuksistaan, mielipiteistään ja kuulumisistaan kameralle ja kuvaavat samalla itseään. Videobloggaaja Vesa Äijälä toteaa, että videobloggaus on sitä kun kerrotaan muille ihmisille omasta elämästä ja käydään asioita ja ajatuksia läpi videon avulla (Äijälä, 2011).

Blogi (eng. blog, weblog), teksti- tai videopohjainen, on yksinkertaisuudessaan yhteydenpitoväline, jonka perinteet ja alkuperäinen toimintamalli juontavat tavallisen, paperia ja pahvia olevan päiväkirjan kirjoittamisesta. Tekniikan kehittyessä oli ainoastaan ajan kysymys, milloin videoblogit nousevat teksti- ja kuvablogien rinnalle. (Felix & Stolarz 2006, 15.) Tekstimuodossa bloggaaminen on ollut niin sanotusti olemassa vuodesta 1997 lähtien, mutta siitä tuli suosittua vasta vuonna 2001 (Felix & Stolarz 2006, 19). Nykyään bloggaamisen aloittaminen tekstimuodossa on helppoa, sillä tarjolla on valmiita bloggaukseen tarkoitettuja nettisivustoja, kuten Googlen tarjoama Blogger tai Tumblr.

Pian tekstimuodossa tapahtuvan bloggaamisen jälkeen yleistyivät niin kutsutut kuvablogit, joissa tekstin sijaan oli lähinnä ainoastaan kuvia. Kuvablogit ottivat tuulta alleen nopeasti, mutta ääneen ja videoon perustuvat blogit eivät nostaneet suosiotaan yhtä nopeasti. (Felix & Stolarz 2006, 19.) Felix ja Stolarz (2006, 20) perustelevat audiovisuaalisten blogien yleistymisen hitautta Yhdysvaltojen kohdalla yleisesti hitailla nettiyhteyksillä. 2000-luvun alussa ennen

laajakaistayhteyksien yleistymistä nettiin päästiin Suomessakin lähinnä hitaiden modeemiyhteyksien avulla. Hidas nettiyhteys rajoittaa niin videon tai äänen lataamista blogisivulle kuin sen katsomista tai kuuntelemistakin. Samaan ongelmaan törmätään nykyään edelleen, mutta toisenlaisessa mittakaavassa. Teräväpiirtoblogivideot tarvitsevat suhteellisen nopean nettiyhteyden, jotta niiden katsominen olisi miellyttävää. Suomessa esimerkiksi mobiililaajakaistayhteydet eivät aina välttämättä riitä videoiden katseluun häiriöttä tai niiden nettiin lataamiseen ilman yhteyden katkeamista kesken kaiken.

Videobloggaamisen pioneerien videot muistuttivat Felixin ja Stolarzin (2006, 23) mielestä totuuselokuvaa. Videota bloggaamiseen käyttävät hakeutuivat tallentamaan videonsa huonolla kuvanlaadulla varustetulla laitteella, kuten kännykällä tai digitaalikameralla, vaikka käsillä olisi ollut jämerämpääkin kalustoa eli korkealaatuisempi videokamera. Osa alkuaikojen videobloggaamisen kokemuksesta oli se, että ne olivat niin sanotusti ”raakoja” ja huonolaatuisia. Totuuselokuvan roolia näytteli juuri tämä matala laatustandardi, sekä tietenkin oman elämän kuvaaminen sellaisena kuin se on – mikä on edelleen tavallista videoblogeille.

Tiettävästi maailman ensimmäisen videobloggauksen teki 2.1.2000 Adam Kontras. Hän kertoi videollaan muutostaan Ohiota Californiaan. Videobloggaamisen syntyyn ovat vaikuttaneet myös internetissä kulovalkean lailla levinneet tavallisten ihmisten kuvaamat viraalivideot, joista ensimmäinen lienee Gary Brolsman *Numa num* -video, jossa hän esiintyy romanialaisen pop-kappaleen tahtiin. Kyseisellä videolla oli vuoden 2005 alkupuolella yli kaksi miljoonaa katsomiskertaa. (Kaminsky 2010, 37 – 38.)

Videobloggaaminen on yleistynyt sitä mukaa kun internet on täyttynyt videopalveluista, esimerkkinä Youtube, joka on perustettu helmikuussa 2005. Vuoteen 2006 mennessä eli vajaa vuosi Youtuben perustamisen jälkeen siellä olevia videoita katsottiin päivittäin yli seitsemän miljoonaa kertaa (Kaminsky 2010, 38). Videobloggaamisen yleistymiseen on vaikuttanut myös videokuvaamisen yleistyminen (7 Things you should know about videoblogging 2005, 2). Lähes

jokaisesta uudesta kännykästä löytyy videokuvau mahdollisuus ja HD-tasoisia videokameroita saa taskukoossa jo muutamalla kymmenellä eurolla. Jokainen voi halutessaan aloittaa videokuvaamisen edullisesti ja tasokkaalla kuvanlaadulla – ja ruveta videobloggaamaan. Videobloggaaminen on yhtälailla mahdollista esimerkiksi tietokoneeseen liitetyn web-kameran eli verkkokameran avulla.

Videobloggaajia on laidasta laitaan siinä missä teksti- ja kuvamuodossa bloggaaviakin. Toiset pitävät edelleen videobloggaamisen alkuaikojen tyylistä, jolle on ominaista huonohko kuvanlaatu tai se, että kamera on niin sanotusti menossa mukana. Videot eivät välttämättä ole tarkkaan suunniteltuja, vaan ne tehdään kun siltä tuntuu. Videoita ei myöskään välttämättä leikata juuri ollenkaan ennen niiden nettiin lataamista. Toinen ääripää ovat uutistoimistomaisesti toimivat videobloggaajat jotka tekevät blogimerkintöjään harkitusti, vaihtuvista kuvakulmista ja valaistuksesta huolehtien tai jopa ennakkoon tehtyä käsikirjoitusta noudattaen. He myös leikkaavat ja jälkikäsittelevät videonsa tarkkaan. Videoihin saatetaan lisätä grafiikkaa, animaatioita, musiikkia ja muita äänitehosteita. Nykyiset videobloggaamisen eri tyylit jakavat mielipiteitä siitä, mikä on videobloggaamista ja mikä eräänlaisen nettitelevisiokanavan pyörittämistä.

Suomessa on karkean arviomme mukaan noin 100–150 aktiivisesti videobloggaavaa henkilöä. Suurin osa heistä videobloggaava suomeksi. Heillä on seuraajia joistakin kymmenistä useisiin tuhansiin katsojiin. Tunnetuimmat ja seuratuimmat videobloggaajat Suomessa ovat nimimerkit *Markorepairs*, *pasiviheraho* ja *djpate246* (Youtube, [viitattu 2.4.2012]).

3 DOKUMENTTIELOKUVA JA SEN GENRET

3.1 Historia ja dokumenttielokuvien jaottelu

Dokumenttielokuva tarkoittaa jokaiselle aiheen tutkijalle hieman eri asioita. Pohjimmiltaan dokumenttielokuvalla tarkoitetaan kuitenkin elokuvaa, joka pyrkii aidoissa tilanteissa tai niiden pohjalta rekonstruoiduissa kohtauksissa kuvatun materiaalin avulla lisäämään tietoisuutta vallitsevasta todellisuudesta.

Documentary-lehden perustaja John Grierson muotoilee dokumentin olevan todellisuuden luovaa muokkaamista. Tällä hän tarkoittaa, että tallennetun todellisuuden palojen järjestämisellä juonelliseen muotoon saadaan aikaan dokumentti. (Rabiger 2009, 11–12.) Jouko Aaltonen (2006, 28) näkee dokumenttielokuvan todisteena elokuvantekijän ja todellisuuden kohtaamisesta. Dokumenttielokuvan tarkoitus jaetaan neljään: se taltioi, taivuttaa, analysoi ja ilmaisee todellisuutta.

Elokuvan, ja niin myös dokumenttielokuvan, kivijalkana voitaneen pitää ranskalaisten Auguste ja Louis Lumièren vuonna 1895–1897 kuvattuja ja esitettyjä kokeellisia filmatisointeja. Tällaisia ovat esimerkiksi *La Sortie des usines Lumière à Lyon* (suom. *Työläiset lähtevät Lumièren tehtaasta*) tai *Arrival of a Train at La Ciotat* (suom. *Junan tulo La Ciotat'n asemalle*) (Rabiger 2009, 68–70). Kyseiset elokuvat ovat maailman ensimmäisiä elokuvia, joista tietyllä tavoin dokumenttielokuvia tekee niiden tarkka kuvaus todellisuudesta.

Ensimmäinen juonellinen ja harkitun tarkoituksellinen dokumenttielokuva on Robert Flahertyn vuonna 1922 julkaistu *Nanook of the north* (suom. *Nanook, pakkasen poika*). Dokumenttielokuvan tarkoituksena oli näyttää katoavaa inuiittien kulttuuria. (Rabiger 2009, 71.) Suomessa ensimmäiset dokumentaariset kuvat on kuvattu Helsingin kaduilla vuonna 1904. Suomalaisten dokumenttipioneerien vahvin aihe oli kansallinen identiteetti, ja dokumenttielokuvien avulla haluttiin kasvattaa tunnetta suomalaisuudesta sekä rakentaa sitä eteenpäin. (Aaltonen 2011, 33.)

Dokumenttielokuvat voidaan jakaa alalajeihin. Tällaisia ovat esimerkiksi seurantadokumentit, tilannekuvaukset, henkilökuvat, henkilökohtaiset dokumenttielokuvat, historialliset dokumenttielokuvat ja elokuvalliset esseet. (Aaltonen 2011, 21–25.)

Tilannekuvaus keskittyy yhden tarinan ympärille, esimerkiksi rock-konsertin seuraamiseen. Henkilökohtaisessa dokumentti elokuvassa tekijä kertoo itsensä ja oman elämänsä kautta suuremmasta teemasta. Historiallinen dokumenttielokuva on nimensä mukaisesti dokumentti, joka käsittelee jo tapahtunutta. Se rakentaa uudelleen jo tapahtuneen ja dokumentin tarinan loppu on yleensä jo etukäteen selvillä. (Aaltonen 2011, 22–24.)

Henkilökuvadokumentit ovat kuin muotokuvia päähenkilöstään. Henkilökuville ominaista on melko löyhä juoni, jota kuitenkin pitää yhtenäisenä päähenkilön tarina, historia tai työ. (Aaltonen 2011, 22.) *Omalla naamalla* -dokumentin kannalta tärkeimpiä tarkasteltavia dokumenttielokuvan lajityyppejä ovat mielestämme seurantadokumentti ja henkilokuva. Seurantadokumentti oli se, mihin pyrimme ja henkilökuvan määritelmä tukee osittain valmiin dokumenttielokuvamme ominaisuuksia.

Seurantadokumentit ovat muotoutuneet 1960-luvulla kehittyneiden suoran elokuvan (direct cinema), havainnoivan elokuvan (observational cinema) sekä totuuselokuvan (cinéma vérité) pohjalta. Nämä tyylit ovat osittain lomittaisia seurantadokumentin kohdalla. (Aaltonen 2011, 22.)

Omalla naamalla -dokumenttielokuvan tyylilajia tarkasteltaessa on hyvä kiinnittää huomiota erityisesti seurantadokumenttien perinteisiin malleihin. Suorassa elokuvassa tarkoituksena on kuvata todellisuus mahdollisimman huomaamattomasti ja tilanteiden kulkuun vaikuttamatta, jolloin kameran ja kuvausryhmän läsnäolon vaikutus pyritään minimoimaan. Havainnoiva elokuva on tyyliltään samankaltainen, ja sen käsite on lähtöisin Britteinsaarilta (Aaltonen 2011, 22).

Verrattuna suoraan elokuvaan totuuselokuva on tyyliltään enemmän vuorovaikutteista. Kameran läsnäoloa ei yritetäkään tehdä näkymättömäksi. Kameran avulla voidaan jopa pyrkiä vaikuttamaan tapahtumien kulkuun tai suorastaan provosoimaan ihmisiä kameran edessä. Totuuselokuvissa saattavat joskus näkyvissä olla puomimies, haastattelija, joku muu tuotantoryhmän edustaja tai kuvauskalustoa. Elokuvasa ovat nähtävissä haastateltavan tai kohteen suorat reaktiot esimerkiksi kesken toiminnan tapahtuvaan haastattelijan kommenttiin.

Edellä mainitut kolme suuntausta, suora, havainnoiva ja totuuselokuva veivät osaltaan eteenpäin dokumenttielokuvan kehitystä 1960-luvulla. Tekniikan kehittyminen ja sen ansiosta pienemmät kamerat ja muu kuvauskalusto mahdollistivat uusien aiheiden käsittelyn entistä vähemmällä vaivalla. (Aaltonen 2011, 22.)

Yksi 1990-luvun tärkeimpiä dokumenttielokuvateoreetikkoja Jouko Aaltosen mielestä on Bill Nichols. Nichols on kehittänyt mallin, jonka avulla voi luokitella ja jäsentää dokumenttielokuvia. Nichols ei käytä termiä genre jäsentämään dokumenttielokuvia, vaan hän käyttää termiä moodi. Nicholsin dokumenttielokuvan moodijäsennyksen mukaan *Omalla naamalla* -dokumentin moodi on havainnoiva (observational). Muita Nicholsin moodeja ovat poeettinen moodi (poetic mode), selittävä moodi (expository mode), osallistuva moodi (participatory mode), refleksiivinen moodi (reflexive mode) ja performatiivinen moodi (performative mode). (Aaltonen 2006, 81–83.)

Dokumenttielokuvan moodien kaksi peruskysymystä perustuvat todellisuuteen ja sen esittämiseen. Dokumenttielokuvantekijä ottaa tiedostamattaan ja tiedostaen kantaa molempiin. Dokumentti ei voi olla ainoastaan todellisuuden taltiointia tai sen esittämistä. Todellisuus ja esittäminen ovat aina läsnä. Dokumentintekijälle moodit ovat niiden valitsemisen sijaan pikemminkin strategioita dokumentin tekemisessä. Tekijä vaikuttaa ympärillä olevaan maailmaansa eli todellisuuteen olemalla vuorovaikutuksessa sen kanssa. Hän on vuorovaikutussuhteessa myös yleisöön. (Aaltonen 2006, 91–92.) Todellisuudella tarkoitetaan dokumenttielokuvissa tekijän suhdetta ympäröivään maailmaan. Suhde käy ilmi

kuvatun materiaalin autenttisuudesta ja esimerkiksi tekijän vaikutustavoista ympäristöönsä dokumenttia tehtäessä. Esittämisellä tarkoitetaan keinoja ja strategioita, joita dokumentintekijä käyttää vaikuttaakseen dokumenttia lopulta katsovaan katsojaan. (Lukin & Pöysä 2007, 4.) Dokumenttielokuva jäsentää todellista maailmaa, eivätkä Nicholsin esittämät moodit ole maailmojen tyypejä kuten genret fiktiivisessä elokuvassa ovat. Pikemminkin ne ovat dokumenttielokuvien kohdalla todellisuuden esittämisen tyypejä (Aaltonen 2011, 25).

Havainnoivalle moodille on ominaista todellisuusaspektin kannalta suora suhde todellisuuteen, puuttumattomuus tapahtumiin, objektiivisuus ja positivismi (Aaltonen 2006, 82). Positivismi on filosofinen oppisuunta, jolla tarkoitetaan suhtautumista kuvattavaan maailmaan. Se korostaa tiedon perustumista aistikokemuksiin ja pitää tiedettä arvossa. Termiä positivismi käytetään filosofiassa myös negatiivisessa mielessä, jolloin sillä viitataan voimakkaaseen empirismiin eli kokemustietoon (Saarinen 1994, 251). Se ylikorostaa tällöin havainnointia ja kokemustietoa verrattuna mielikuvitukseen ja metafysiikkaan (Saarinen 1994, 279). Havainnoivan dokumenttielokuvan kannalta positivismi näkyy suorana suhteena todellisuuteen, jolloin kamera ei kaihda kuvaamasta ympäröivää maailmaa sellaisena kuin se nähdään. Se ei pyri vääristelemään, vaan välittämään saman kokemuksen katsojalle kuin minkä dokumentintekijä tilanteessa ollessaan on kokenut.

Havainnoiva moodi tarkkailee yksisuuntaisesti todellisuutta, sillä se ei pyri vuorovaikutteisuuteen (Aaltonen 2006, 92). Tapahtumiin ei puututa eikä mitään järjestetä etukäteen. Aaltosen (2006, 91) mukaan esittämisaspektin kannalta havainnoivassa moodissa tärkeää on näkymätön kerronta. Havainnoivalle moodille on lisäksi ominaista, että asioita havainnoidaan niihin puuttumatta. Tavoitteena on, että dokumentin henkilöt unohtavat kameran läsnäolon ja käyttäytyvät niin kuin sitä ei olisikaan. Havainnoiva elokuva ja suora elokuva kuuluvat havainnoivaan moodiin. Kyseiset elokuvan tyylit syntyivät 1960-luvulla. (Aaltonen 2006, 82.)

Aaltonen viittaa kirjassaan professori Stella Bruzzin ajatukseen, että kameran tiedostaminen ja hyväksyminen kuvaustilanteessa on mahdollistanut niin suoran kuin havainnoivan dokumenttielokuvan säilymisen. Nämä elokuvan tyyli pystyvät vangitsemaan sen hetken, kun dokumentin henkilöt muuttuvat esiintyjiksi. Performatiivisuuden osuus dokumenttielokuvassa rajautuu kahtia: joko dokumentintekijä esiintyy tai elokuvan henkilöt esiintyvät. Jonkun on otettava johtorooli. (Aaltonen 2006, 89.)

3.2 Seurantadokumentti antaa tilaa kohteelle

Seurantadokumentissa näytetään jonkin henkilön, ryhmän, eläimen tai asian mahdollinen muutos ajan kuluessa. Jotta muutos näkyisi, täytyy elokuvan kohdetta seurata tarpeeksi pitkään suhteessa sen kehityskaareen. Esimerkkinä seurantadokumentin kohteesta voidaan käyttää jalkapallojoukkueen yhden kauden kehitystä. Dokumentti alkaa joukkueen kasaamisella. Kamera seuraa harjoituksia. Pelaajat kertovat mielipiteitään ja ajatuksiaan jalkapallosta, pelaamisesta ja uudesta harrastuksestaan joko toisilleen tai kameralle. Kamera on mukana joukkueen saunailloissa, ensimmäisessä harjoitusottelussa ja lopulta siinä ihan ensimmäisessä ottelussa. Dokumentti voi päättyä ensimmäiseen otteluun tai ensimmäisen kauden päätökseen. Näin dokumentti on kertonut ja seurannut erään ajanjakson tapahtumia alusta loppuun.

Susanna Helken ja Virpi Suutarin *Joutilaat* vuodelta 2001 on seurantadokumentti. Se seuraa kainuulaisia nuoria miehiä ja tutkii heidän aikuistumisestaan tai pakoaan siitä, sekä työttömyyttä ja joutilaana oloa. (Aaltonen 2006, 267.) Mika Ronkaisen dokumenttielokuva *Freetime Machos* kertoo komediankin avulla maailman kolmanneksi huonoimmasta ja pohjoisimmasta rugby-joukkueesta. Dokumentti on vuodelta 2009 ja se seuraa oululaisen rugby-joukkueen elämää yhden kauden ajan. (Freetime machos [viitattu 11.4.2011].)

Dokumenttielokuvien tekemisessä eräs olennainen asia on luottamuksen saavuttaminen elokuvassa esiintyvien henkilöiden ja elokuvan tekijöiden välille.

Tämä piirre korostuu seurantadokumenteissa, sillä ihmisten kanssa ollaan tekemisissä joskus jopa vuosia. Dokumentintekijän on tärkeää luoda hyvä suhde kuvattavan kanssa etenkin seurantadokumenttia ja henkilökuvaa tehdessä. Esimerkiksi arkaluontoisista asioista päästään keskustelemaan dokumenttia varten mahdollisesti vasta useiden tapaamis- ja kuvaamiskertojen jälkeen. On lisäksi mahdollista, että kuvattava kohde alkaa käyttäytyä normaalisti ja itselleen ominaisella tavalla vasta kun hän on tarpeeksi totunut kameran ja kuvausryhmän läsnäoloon.

Seurantadokumentti antaa katsojalle erilaisen kokemuksen. Seurantadokumenttiin on mahdollista rakentaa samanlainen tarina kuin fiktiiviseen elokuvaan. Tarina tosin syntyy todellisten tapahtumien kautta. Mitä pidempään dokumenttia varten seurataan sen kohdetta, sitä selkeämpi muutos kohteessa voidaan saada aikaan ja sitä selkeämmin se välittyy myös katsojalle.

Saksala (2008, 17) on kirjassaan esitellyt John Websterin määrittelemät viisi dokumenttielokuvan tyyliä. Websterin esseessä *Dokumenttielokuvan käsikirjoittaminen* ensimmäinen tyyli on Griersonilainen dramatisoitu tai jäsenelty todellisuus, esimerkiksi luontodokumentti. Toinen tyyli on Websterin mukaan totuuselokuva, jossa dokumentintekijä tavoittelee objektiivista tapahtumankuvausta. Kolmas tyyli perustuu haastatteluihin tai ”puhuviin päihin”, tällaisesta esimerkkinä Webster käyttää poliittista dokumenttia. Neljäs tyyli on useamman edellisen yhdistelmä – jäseneltyä aktualiteettia tai totuuselokuvaa ja ”puhuvia päitä”. Viides ja viimeinen tyyli on subjektiivinen dokumentti jossa tekijä suhteuttaa maailmaa itseensä, ajatuksiinsa ja kokemuksiinsa.

On ilmeistä, ettei selkeää rajanvetoa voi tehdä seurantadokumentin kohdalla Websterin tyyliä avulla. Seurantadokumentti voi yhtäläisellä sisällällä sisältää selkeitä haastatteluita sekä puhuvia päitä. Seurantadokumentit voivat olla myös luontodokumentteja, eikä seurantadokumentin missään tapauksessa ole pakko pyrkiä objektiivisuuteen. Silti se voi seurata jonkin tapahtumia määrätyn ajanjakson ajan. Erilaisilla keinoilla rakennettu dokumentti voi sisältää useita eri

tyylejä, mutta täyttää silti seurantadokumentin yksinkertaisimman tehtävän: seurata tapahtumien kulkua.

4 TÄHTÄIMESSÄ SEURANTADOKUMENTTI

4.1 Esituotanto: kiinnostuksen kohteesta dokumentiksi ilman käsikirjoitusta

Olimme seuranneet videobloggauskulttuuria Youtube-videopalvelussa jo hyvän aikaa ennen dokumenttiprojektiamme. Olimme katsoneet Youtubesta sekä ulkomaisia että suomalaisia videobloggaajia ja videontekijöitä. Saimme ajatuksen suomalaisia videobloggaajia käsittelevän dokumentin tekemisestä. Aihe on tuore, eikä videobloggauskulttuuria Suomessa ole juurikaan käsitelty julkisuudessa. Päätös videobloggaajadokumentin tekemisestä sai alkusysäyksensä toukokuussa 2011.

Ajattelimme jo projektin alkuvaiheessa, ettei dokumenttimme ensisijainen kohderyhmä ole jo videobloggaamista harrastavat henkilöt. Halusimme, että dokumenttimme avulla harrastuksesta vielä mitään tietämättömät tai vain vähän siitä tietävät saisivat lisää tietoa. Jos dokumenttielokuvallamme on määritettävä tarkka kohderyhmä, sanoisimme *Omalla naamalla* -dokumentin kohderyhmän olevan ne, jotka ovat kiinnostuneita dokumenttielokuvista ja ympäröivästä maailmasta sekä sen ilmiöistä. Tavoitteenamme oli saada videobloggaamisharrastusta ihmisten tietoisuuteen.

Selasimme suomalaisia videobloggaajia Youtubesta ja otimme ylös nimimerkkejä ja kanavien nimiä, jotka vaikuttivat sopivilta dokumenttiimme. Pyrimme karsimaan joukosta henkilöt, jotka eivät tehneet suoranaisesti videoblogeja. Tällaisia olivat henkilöt, joiden videot sisälsivät enemmän fiktiivisiä elementtejä. Esiintyjiä etsiessämme halusimme, että videobloggaaja näytti oman naamansa Youtubeen lataamallaan videoilla. Tämä oli tärkeää, koska muutoin olisi ollut todennäköistä, ettei henkilö tahdo ottaa osaa dokumenttielokuvan tekemiseen. Mikäli hän ei näyttäyty omilla kasvoillaan videoillaan, ei hän todennäköisesti halua näyttäytyä dokumenttielokuvassakaan – esitettiin se sitten pienelle tai suurelle yleisölle, televisiossa tai internetissä.

Lähestyimme videobloggaajia joko sähköpostilla mikäli se oli helposti saatavilla, tai pikaviestitoiminnolla, joka on mahdollista Youtubessa. Otimme yhteyttä noin 20 henkilöön, joista vastauksen saimme takaisin noin kymmeneltä. Lisäkysymyksiä videobloggaajissa herätti dokumenttielokuvan mahdollinen esityspaikka ja se, kuinka projekti käytännössä toteutetaan. Heitä kiinnosti, kuinka kuvauspäivät järjestetään ja mitä projekti heiltä vaatii.

Projektiin halukkaiksi ilmoittautuneita pyydettiin toimittamaan annettuun päivämäärään mennessä niin sanottu ennakkotehtävä (Liite 1). Ennakkotehtävä oli videotyö ja pyysimme henkilöitä toimittamaan kuvaamansa videot joko postitse tai joissain tapauksissa netin välityksellä. Heitä pyydettiin vastaamaan muutamaankin kysymykseen liittyen heidän senhetkiseen elämäntilanteeseensa ja videobloggausharrastukseensa. Kysymyksillä pyrittiin etsimään yhtäläisyyksiä henkilön oman elämäntilanteen ja harrastuksen välillä, sekä yhtäläisyyksiä muihin videobloggaajiin. Ennakkotehtävä annettiin sen vuoksi, että se antaisi meille tekijöille videobloggaajistasellaisia tietoja, joita emme välttämättä heidän lataamiensa videoiden perusteella voisi saada tai päätellä. Tämä oli tärkeää siksi, että etäisyydet tekijöiden ja videobloggaajien välillä olivat suuret. Tapaaminen ilman kuvaustarkoitusta tai ilman jatkotyötä olisi työllistänyt meitä ja itse videobloggaajia mahdollisesti aivan turhaan. Vierailuja olisi vaadittu useita ja matkoja olisi kertynyt yhteensä useita satoja kilometrejä.

Ennakkotehtävän esittäminen paitsi karsi halukkaita, myös samalla valikoi kiinnostusta osoittaneiden joukosta ne videobloggaajat, jotka olivat valmiita sitoutumaan projektiin. Ennakkotehtävä karsi luultavasti sellaisia videobloggaajia, jotka olisimme erityisen mielellämme tahtoneet mukaan dokumenttiimme, mutta se antoi meille kuitenkin ne videobloggaajat, jotka olisivat valmiita olemaan mukana loppuun asti. Ennakkotehtävän avulla saimme kolme halukasta videobloggaajaa, joiden kanssa suunniteltiin sopivat kuvauspäivät. Kuvauspäivät sovittiin kahdelle viikonlopulle, toinen marraskuun loppuun ja toinen joulukuun alkuun 2011. Kumpikin viikonloppu täytettiin kuvauspäivillä niin, että perjantaina, lauantaina ja sunnuntaina kävimme kunakin päivänä yhden videobloggaajan luona.

Kuvauspäivien yhteydessä päätimme kysyä mukaan vielä yhtä videobloggaajaa. Hän oli esittänyt kiinnostuksensa projektiamme kohtaan sen alkuvaiheessa, muttei ollut toimittanut tarkempaa ilmoittautumista saati ennakkotehtävää. Tiedusteltuamme olisiko hän vielä halukas osallistumaan videobloggaajadokumenttiin, saimme myöntävän vastauksen. Tämän neljännen videobloggaajan kanssa sovimme samankaltaiset tapaamiset kuin kolmen jo aikaisemmassa vaiheessa valitun videobloggaajan kanssa. Uuden valitun videobloggaajan kuvauspäivät sattuivat samoihin ajankohtiin kuin muiden kolmen kuvattavan kuvauspäivät.

Teimme hyvin alustavaa muotoa olevan käsikirjoituksen ennen sovittuja kuvauspäiviä. Käsikirjoitus käsitti lähinnä ympärilyöntejä ajatuksia siitä, mitä tahtoisimme kuvauspäivänä tapahtuvan sekä löyhän rakenteen lopulliselle dokumentille. Tiesimme kuitenkin tuotantovaiheeseen siirtyessämme, mitä halusimme videobloggaajien tekemän kameran edessä kuvauspäivien aikana. Yksinkertainen käsikirjoitus kostautui meille osittain myöhemmin jälkituotantovaiheessa.

4.2 Tuotanto: kaksi kuvauskertaa

Jokaista videobloggaajaa tavattiin kaksi kertaa ja heitä valikoitui haastateltaviksi yhteensä neljä. Kuvauspaikat keskittyivät Etelä-Suomeen: Turun lounaispuolella sijaitsevaan Mynämäkeen, Hämeenlinnaan, Espoon Nuuksioon ja Helsingin Vuosaareen. Tukikohtana kuvauspäivinä oli Helsinki, jolloin parhaimmillaan etäisyyttä kuvauspaikkaan tuli parisataa kilometriä suuntaansa.

Yksi tapaamiskerta kesti muutamasta tunnista yhdeksään tuntiin. Tapaamisia varten valmistauduttiin erilaisilla kysymyspaketeilla ja tavoitteilla. Etenkin toisella kuvaamiskerralla tiedettiin tarkkaan, mitä vielä haluttiin saada kuvatuksi ja selvitettyksi. Tavoitteita kuvauskerroille olivat muunmuassa erilaiset kuvituskuvat, haastattelukysymykset sekä kuvaan tahdottu toiminta.

Heti ensimmäisen kuvauspäivän jälkeen oli selvää, ettei tekemäämme käsikirjoituksen raakiletta voida seurata jokaisen videobloggaajan kohdalla. Kuvauspäivien onnistumiseen vaikutti pitkälti käsikirjoituksen taso sekä se, että videobloggaajista jokainen vaikutti joissain määrin jännittyneeltä kuvaustilanteissa.

Jännittyneisyys purkautui haluttomuutena esimerkiksi puuhailla mitään silloin kun kamerat kävivät. Se ilmeni lisäksi hyvin sulkeutuneena tapana istua ja käyttäytyä haastattelutilanteessa. Jännittyneisyyden takia kuvauspäivistä osa kului hukkaan, koska jouduimme käyttämään paljon aikaa sopivan kuvauspaikan ja –tilanteen etsimiseen sekä videobloggaajan niin sanottuun rauhoitteluun ja kannustamiseen.

Kuvauspäiviin olisi ollut helpompi lähteä ja lopulta leikkausvaiheeseen olisi ollut helpompi tulla, jos käytössä olisi ollut huomattavasti tarkempi käsikirjoitus. Tarkan käsikirjoituksen puuttumisen johdosta emme olleet varmoja, mitä kuvata ensimmäisenä kuvauspäivänä. Tämän takia emme voineet toimia yhtä tehokkaasti kuin myöhemmin. Tarkan käsikirjoituksen olemassaolo olisi helpottanut ensimmäistä kuvauspäivää. Ensimmäisenä kuvauspäivänä olisi voinut saada kuvatuksi yhtä tehokkaasti kuin toisena kuvauspäivänä, mikäli käsikirjoitus olisi antanut enemmän suuntaa sille mitä ollaan tekemässä.

Jännittämiseen, kuvauspaikan tarkempaan selvittämiseen ja valmisteluun olisi voinut valmistautua tapaamalla videobloggaajia ehkä kerran etukäteen ilman kameroita tai muita äänityslaitteita. Valittujen kolmen videobloggaajan kohdalla sopiva ratkaisu olisi ollut hyvä nähdä kuvauspaikat etukäteen ja suunnitella niiden perusteella kuvausten sisältö. Tärkeintä dokumenttielokuvan haastatteluissa on kontakti haastateltavan ja ohjaajan tai toimittajan välillä. Lisäksi on tärkeää tarkistaa kuvauspaikka etukäteen, jos tarvitaan lupa jonkun tilan käyttämiseen tai huonekalujen siirtämiseen. (Aaltonen 2011, 321.)

Koska halusimme lopullisesta dokumenttielokuvasta havainnoivan seurantadokumentin kaltaisen, pyysimme videobloggaajia vastaamaan haastattelijan kysymyksiin kokonaisilla lauseilla. Tämä mahdollisti sen, ettei kysymyksen elokuvaan jättämiseen tarvinnut leikkausvaiheessa turvautua.

Videobloggaajia jouduttiin kuitenkin muistuttamaan vastaustavasta ja joidenkin vastausten kohdalla luonnollisen vastaustyylin hakeminen vei aikaa.

Haastatteluun tottumattomalle on helpompaa, jos häntä hieman kannustaa ja ohjeistaa tilanteeseen. Haastateltavalta voi kysyä, jännittääkö häntä (Tierna 2011, 12). Näin teimmekin, jolloin haastateltava pääsi purkamaan sen hetkisiä jännityksen tuntojaan, eikä jännitystä ollut pakko peitellä. Ohjeistamista meidän tapauksessamme oli sopivan haastattelupaikan etsiminen haastateltavan toiveita osittain noudattaen. Lisäksi kerroimme mitä kukin kamera kuvaa. Saatoimme näyttää kameran avulla, miltä kuvattavasta otettava kuva näyttää. Juttelimme myös niitä näitä jo ennen kameroiden päälle laittamista. Kysyttäessä jokainen haastateltavista myönsi ainakin osittain jännittävänsä kuvaustilannetta. Tällöin pyrimme kannustamaan tilanteeseen ja kerroimme, että jännittämiseen ei ole tässä tapauksessa syytä. Useimmiten pieni kannustuspuhe auttoi selvästi haastateltavaa.

Ensimmäisellä kuvauskerralla oli tavoitteena tutustua paremmin haastateltavaan. Haastatteluissa keskityttiin paljon syihin videobloggaamisen takana, siihen miksi harrastus on alkanut ja milloin, sekä miten läheiset harrastukseen suhtautuvat. Lisäksi ensimmäisellä kuvauskerralla kuvattiin videobloggaajan videon kuvaaminen sekä keskusteltiin tehdystä videosta. Oli tärkeää kuitenkin valmistella videobloggaajaa kuvauspäivään ja tuotantoryhmän läsnäoloon. Haastateltavan kanssa puhuttiin myös aihealueen ulkopuolelta olevista asioista. Oli tärkeää, että haastattelujen aihealueet vaihtelivat paljon, jotta tekijöiden tietoon olisi tullut sellaista, mistä ei ole videobloggaajan kohdalla aiemmin tiedetty. Toisella kuvauskerralla voitaneen sanoa kysymysten olleen paljon kärkkäämpiä kuin ensimmäisellä. Tähän kannusti ensimmäisellä kuvauskerralla luotu tuttavuus.

Keskustelunaiheiden laajentaminen aiheutti tutustumisen ja uusien aiheiden löytämisen lisäksi meille myös ongelmia. Ongelmat tulivat vastaan vasta leikkausvaiheessa. Samoista asioista saatettiin keskustella sekä ensimmäisenä että toisena kuvauspäivänä, jolloin oli mahdollista, että jokin asia oli sanottu paremmin jälkimmäisellä kuvauskerralla. Kronologisesti se kuuluisi kuitenkin

alkuun, jolloin esimerkiksi kuvauspaikassa tai haastateltavan pukeutumisessa voi olla suuriakin eroja. Tällöin jouduttiin tekemään ratkaisuja sen suhteen, jätetäänkö osio pois, käytetäänkö se kuvituskuvan voice-over -äänenä vai käytetäänkö huonompaa versiota.

Haastattelutilanteeseen on tärkeää valmistautua hyvin. Huono valmistautuminen voi loukata haastateltavaa, tämän takia haastateltavaan ja keskusteltavaan aiheeseen on hyvä tutustua hyvin hyvissä ajoin ennen haastattelua. Huono valmistautuminen voi myös viedä turhaa aikaa itse haastattelulta.

Ensimmäisen kuvauskerran kuvaukseen liittyviä puutteita pyrittiin korjaamaan toisella kuvauskerralla, joihin lähdettiin jokaisen selkein tavoittein. Hyvissä ajoin ennen kuvauspaikalle saapumista suunniteltiin, mitä kuvia tahdotaan ja missä ne tahdotaan kuvata. Lisäksi mietimme, mihin kysymyksiin kaipaamme vielä vastauksia. Ennen kuvauksia tehtiin siis selväksi, mitä vielä puuttuu. Puuttuvista kuvista kerrottiin myös kuvattaville, jotka suhtautuivat ehdotuksiimme yleensä hyväksyvästi.

Toista kuvauspäivää helpotti myös se, että videobloggaajat tiesivät nyt mistä on kyse. He eivät jännittäneet aivan niin paljon kuin ensimmäisellä kuvauskerralla. Uskomme, että oma valmistautumisemme tiukemmalla asenteella ja selkeällä tavoite listalla auttoi sekä videobloggaajia, että meitä itseämme pääsemään haluttuihin tavoitteisiin toisena kuvauspäivänä. Emme enää arvuutelleet, sopiiko kuvattavalle kaikki ehdottamamme. Kerroimme, mitä tahdomme ja toimimme sen mukaan mikä kuvattavalle sopi.

Toisella kuvauskerralla palattiin ensimmäisellä kerralla kuvattuun videoon ja sen netissä noin kahden viikon aikana saamaan palautteeseen. Lisäksi keskusteltiin paljon siitä, miltä palautteen saaminen tuntuu ja kuinka tärkeä osa se on videobloggaamisesta. Kahden viikon väliin kuvauspäivissä päädyttiin siksi, että tiesimme Youtubeen ladatun videon jo ”eläneen” sinä aikana riittävästi, jotta palautetta olisi mahdollista saada. On todennäköistä, ettei videoon tule erityistä katsojaryöppyä enää useampien päivien jälkeen julkaisusta.

Koska tekijöitä oli vain kaksi, oli kameroista toinen ”kylmäkamera”, eli kamera jota kukaan ei operoinut. Tekijöistä toinen kuvasi toisella kameralla ja toinen toimi haastattelijana. Haastateltavan kannalta on parempi, että haastattelija pystyy keskittymään täysin haastateltavaan. Tällöin keskittyminen ei häiriinny, jos haastattelija olisi yhtäaikaisesti kytkettynä toiseen kameraan. Se voisi häiritä haastateltavan ja haastattelijan välille syntyvää vuorovaikutusta. Jos kontakti näiden kahden välillä ei toimi nauhoitettavassa haastattelussa, se näkyy katsojalle saakka. (Aaltonen 2011, 321.)

Äänittäjää haettiin tehtävään, mutta koska sellaista ei löydetty kuvauspäivien koitettua, päädyttiin äänittäminen hoitamaan ”kylmänä”. Kuvauksissa käytettiin molempien kameroiden mikrofoneja sekä yhtä erilliseen nauhuriin liitettyä haulikkomikrofonia. Näin saatiin varmistettua vähintään yksi tai useampi hyvä äänenlaatu haastatteluissa. Haulikkomikrofonia piti haastattelun aikana kädessään toimittaja tai joillain haastattelukerroilla se kiinnitettiin omalle jalustalleen ja kohdistettiin haastateltavaan. Haulikkomikrofonin asettaminen jalalle ehkäisi hyvin ylimääräisten kolahdusten ja hankausäänien päätyminen nauhalle.

Tarvittaessa kuvauspaikat valaistiin yhdellä ylimääräisellä valolla. Muutoin luotettiin vallitsevaan valaistukseen. Tilanteet pidettiin mahdollisimman autenttisina. Päätimme säilyttää kuvauspaikat luonnollisina, jotta tuttu ja turvallinen haastattelutila välittyisi myös haastateltavalle. Koti ja esimerkiksi oman tietokonepöydän luoma turva antoi haastateltavalle niin sanotun ”kotikenttäedun” – hän sai olla paikassa, joka on hänelle luonnollinen ja sitä kautta turvallinen. Tila vaikuttaa haastattelun tunnelmaan, toteutukseen ja siihen miten katsoja lopulta näkee tilanteen. (Aaltonen 2011, 316.)

4.3 Jälkituotanto: materiaali muokkaa dokumenttia

Leikkausvaiheessa meillä oli tuntikaupalla materiaalia, josta leikattavalle dokumentille oli ajateltuna ainoastaan hyvin yksinkertainen rakenne. Alkuperäisessä rakenteessa jokainen videobloggaaja kuvaa ja lataa itselleen

ominaisen videon Youtubeen. Tämän jälkeen heidän luokseen palataan tutkimaan, millaista palautetta ladattuun videoon on tullut. Tämä rakenne kuitenkin osoittautui mahdottomaksi toteuttaa kolmella saati neljällä videobloggaajalla. Dokumenttielokuvan ajatuksellinen anti olisi kärsinyt, jos alkuperäisen kaltaisesta rakenteesta olisi pidetty kiinni.

Huomasimme viimeistään tässä vaiheessa sen, että kuvaamamme materiaali ei ollut aivan odotetunlaista. Meillä ei ollut tarpeeksi kuvituskuvaa, jota olisi voinut käyttää seurantadokumentin kaltaisesti. Olisimme kaivanneet enemmän esimerkiksi materiaalia, jossa kuvattava tekee arkisia toimia. Näitä olisivat voineet olla vaikkapa pihan haravointi, auton peseminen tai ruuanlaitto. Videobloggaajien jännittäminen kuvaustilanteissa oli ehkä suurin syy, miksi meiltä jäi puuttumaan tällainen arkinen kuvituskuvamateriaali. Sen sijaan meillä oli kuvituskuvana suurimmaksi osaksi lähikuvia bloggaajien esineistä tai kuvituskuvaa, joka liittyy liian tarkasti johonkin tiettyyn kuvaushetkeen tai -paikkaan niin, ettei sitä ole mahdollista käyttää missä tahansa kohtaa dokumenttia.

Jouko Aaltosen (2011, 341) mielestä dokumentin esituotantovaiheessa tehty käsikirjoitus on niin sanotusti oletus tulevasta dokumentista, eikä se välttämättä päde enää leikkausvaiheeseen tultaessa. Juuri näin kävi meidän tapauksessamme, sillä alkuvaiheessa tehty käsikirjoitus ei enää pitänyt paikkaansa. Oli koottava uusi rakenne ja käsikirjoitus. Tätä helpottamaan käytettiin erivärisiä muistilappuja, joista jokainen edusti esimerkiksi tietyn bloggaajan haastattelua. Näiden muistilappujen avulla uutta rakennetta lähdettiin kokeilemaan (Liite 2). Dokumenttielokuvaa hahmoteltiin lisäksi kohtaus-kommenttiluettelolla, josta tehtiin myös eräänlainen kartta. Dokumentti jaettiin kolmeen osaan: alkuun, keskikohtaan ja loppuun. Päätimme mitä asioita kussakin kohdassa tahdotaan käsitellä. Sen jälkeen jokainen haastattelu ja jokainen toimintapätkä jaettiin pienempiin osiin: kommentteihin, tekoihin ja aihealueisiin. Nämä tulostettiin ja jokainen videobloggaaja sai oman värikoodinsa. Pienet, muutaman rivin mittaiset pätkät ja kommentit leikattiin liuskoista irti ja järjestettiin uudelleen. Näin saatiin muotoiltua muistilappuja tarkempi rakenne (Liite 3).

Dokumentin leikkauskäsikirjoituksen rakentamisessa käytimme apunamme tietynlaisia teemoja tai aihepiirejä. Leikkauskäsikirjoituksella tarkoitetaan olemassa olevan materiaalin avulla hahmoteltua rakennetta (Aaltonen 2011, 341–342). Teemat löysimme kuvaamistamme haastatteluista. Näitä olivat esimerkiksi haastateltavien ajatukset siitä, mitä on videobloggaus ja miksi he itse videobloggaavat. Teemoiksi nousivat myös videobloggaajiin kohdistuva kiusaaminen ja muu palautteen saaminen sekä se, pidetäänkö videobloggaamista harrastavaa henkilöä jotenkin mielenvikaisena tai hulluna. Teemojen avulla leikkauskäsikirjoitusta oli helppo järjestellä erilaisiin järjestyksiin ja leikkauskäsikirjoitusvaihtoehtoihin. Teemoja pyrittiin järjestämään pitkin dokumenttia niin, että kulkeminen teemasta toiseen ohjaisi katsojan ajatuksenjuoksua kuitenkin sotkematta sitä liikaa.

Tämän jälkeen leikattiin ensimmäinen raakaleikkauksversio, joka noudatti koottua leikkauskäsikirjoitusta ilman tarkempaa leikkausta ja hiomista. Raakaleikkauksen avulla hahmotellaan dokumentin perusrakenne ja kohtauksia ei viimeistellä sen tarkemmin (Aaltonen 2011, 346). Ensimmäisen raakaleikkauksen läpikatsomisen jälkeen todettiin, ettei neljäs videobloggaaja sovi yhteen kolmen muun kanssa. Hänestä saatu materiaali ei vastannut tyyliltään ja tapahtumiltaan muiden videobloggaajien materiaalia. Tämän takia tästä neljännessä, viimehetkellä hankitusta neljännessä videobloggaajasta päätettiin luopua. Lisäksi rakenne ei tuntunut toimivan enää raakaleikkauksvaiheessa. Dokumentti oli yli 20 minuuttia liian pitkä tavoitellusta 28 minuutista. Dokumentista puuttui jännite ja selkeä tarina.

Kun videobloggaajia oli jäljellä kolme, päätettiin dokumenttielokuvan rakenne järjestää uudelleen. Päädyimme rakenteeseen, jossa yksi henkilö vie eteenpäin alkuperäistä käsikirjoitusideaa. Yksi videobloggaajista kuvaa ja editoi videoblogivideon ja lataa sen Youtubeen. Tämän jälkeen hänen luokseen palataan katsomaan, kuinka videolle kävi Youtubessa katsojien arvioitavana ja kommentoitavana. Kahden muun videobloggaajan kohdalla tutustutaan ainoastaan heidän syihinsä blogata ja muuhun harrastuneisuuteen, joka liittyy videobloggaamiseen. Videon tekemisen, lataamisen ja sen saamien kommenttien käsitteleminen jokaisen henkilön kohdalla erikseen vaikutti liian perusteelliselta

asian käsittelyltä. Mikäli katsoja olisi joutunut katsomaan saman toimenpiteen uudestaan ja uudestaan, olisi dokumentti saattanut tuntua tylsältä. Katsojaa ei pidä aliarvioida.

Edellä esitellyn rakenteen huomattiin toimivan ensimmäistä paremmin. Raakaleikkausversio näytettiin muutamille ulkopuolisille, jonka jälkeen siitä tehtiin hienoleikkausversio. Hienoleikkausversion katsoi noin 15 hengen ryhmä mediatuotannon opiskelijoita Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kulttuurin yksiköstä. He täyttivät kyselylomakkeen dokumentin katsomisen jälkeen (Liite 4). Nämä kyselylomakkeet antoivat tärkeää palautetta siitä, mikä dokumentissa toimii ja mikä ei. Tärkeimpänä pidimme palautetta siitä, selvisikö dokumentista oleellinen: mitä on videobloggaus, ketkä sitä harrastavat ja miksi, ja millainen on videobloggaaja.

Palautteessa oli paljon vaihtelua mutta poimimme palautteesta olennaisen, eli sen mikä piti myös omasta mielestämme paikkansa tai nousi useassa palautelomakkeessa ongelmaksi. Selkeät ongelmat korjattiin palautteen saamisen jälkeen, mutta joistakin kohdista päätettiin pitää negatiivisesta palautteesta huolimatta kiinni. Loppujen lopuksi dokumentintekijä on itse vastuussa viestistään ja hänen tulee seisoa ratkaisujensa takana. Jossakin vaiheessa on osattava sanoa, että elokuva on nyt valmis.

Leikkausvaihe muistutti paljon oppikirjoissa esitettyä lineaarista leikkaustapaa. Ensiksi materiaali katsottiin läpi, sitten muistiinpanojen ja purettujen haastattelujen kautta tehdään leikkauskäsikirjoitus, meidän tapauksessamme koko käsikirjoitus. Tämän jälkeen raakaleikkausversiosta hiotaan hienoleikkausversio. (Aaltonen 2006, 147.) Leikkausvaiheessa törmätään usein ilmiöön, jossa kuvausvaiheessa tärkeiksi tai erityisen onnistuneiksi koetut kohtaukset tai kuvat eivät sovi leikkausversion kokonaisuuteen. Tällöin täytyy joko hylätä kyseiset osiot tai muokata muita kohtauksia siten, että kokonaisuudesta tulee eheä. Jouko Aaltonen (2011, 351) käyttää tavasta termiä *kill your darlings* (suom. tapa rakkaimpasi).

Leikkaamisstrategianamme käytimme Aaltosen (2011, 345) kuvaamaa rinnakkaisten tarinoiden leikkaamista erikseen. Koska yksi videobloggaaja piti yllä

alkuperäistä suunnitelmaa kuvata ja ladata videonsa sekä kommentoida siihen saatua palautetta, oli hänen tarinansa helppo leikata yhtenä kokonaisuutena, joka sitten jaettiin kolmeen selkeään osaan dokumentin alkuun, keskivaiheille sekä loppuun. Kahden muun bloggaajan tarinat leikattiin omina kokonaisuuksinaan ja yhdistettiin tarinaa vievän videobloggaajan osioihin. Osittain leikkausstrategiamme muistutti myös kaikkien kohtausten erikseen leikkaamista, jossa kokonaista dokumentin rakennetta kokeillaan vasta, kun kaikki kohtaukset on leikattu. Seurantadokumentin leikkaamisessa hyvin toimiva tapa on kronologisesti leikkaaminen (Aaltonen 2011, 345). Kyseistä tapaa emme käyttäneet ollenkaan.

5 YHTEENVETO

5.1 Ei sittenkään vain seurantadokumentti

Tutustuttuamme tarkemmin seurantadokumentin määreisiin sekä muihin dokumenttielokuvan genre-määrittelyihin oli selvää ettei dokumenttimme, *Omalla naamalla*, ole vain ja ainoastaan seurantadokumentti. Kuten fiktiivisissä elokuvissa, voi dokumenttielokuvien genre-määrittelyssä joutua laittamaan elokuvan useamman lajityypin otsikon alle. Fiktiivinen elokuva voi olla romanttinen komedia tai sci-fi-trilleri. Dokumenttielokuva saattaa olla samaan aikaan esimerkiksi henkilökohtainen dokumenttielokuva, mutta samalla myös tilannekuvaus.

Meille oli koko dokumentin leikkausprosessin ajan tärkeää, että lopullinen dokumentti ei loukkaa tai tee videobloggajia naurunalaiseksi. Noudatimme siis ajatusta joka on ominainen havainnoivalle moodille: olimme objektiivisia ja positiivisesti latautuneita. Videobloggaajilta saimme tuotannon aikana selville, että kaikki eivät suhtaudu videobloggaamiseen samalla tavalla kuin he itse. Osa kommenteista ja palautteesta jota he saavat on loukkaavaa ja käskee jopa lopettamaan videoiden lataamisen nettiin. Otimme tämän asian huomioon haastatteluissa ja pyrimme antamaan dokumentissamme objektiivisen kuvan heidän harrastuksestaan.

Havainnoivassa moodissa kerronta on näkymätöntä (Aaltonen 2006, 91). *Omalla naamalla* allekirjoittaa tämän moodin määreen: dokumenttielokuvasta puuttuu narraattori eli kertoja – kerronnan ja dokumentin kulun hoitavat haastattelut ja vaihtuvat kohtaukset. Kuvitusilanteissa joissa videobloggaaja esimerkiksi leikkaa videoblogiaan tietokoneensa ääressä tai tiskaa astioita, todistuu havainnoivalle moodille ominainen kameran läsnäolon unohtaminen. Tilanne kuitenkin rikkoutuu kun katsojalle käy selväksi, että kuvattava on havainnut kameran ja vastaa esimerkiksi kysymykseen – jota ei elokuvassa kuitenkaan kuulu. Katsoja tietää, että paikalla on joku muu.

Tekemässämme dokumentissa tavataan kolme erilaista videobloggaajaa. Sen lisäksi, että dokumenttimme täyttää havainnoivan moodin määreet, voidaan se mielestämme ujuttaa genreltään seurantadokumentin lisäksi myös henkilökuvaksi. *Omalla naamalla* –dokumentissa pieniä henkilökuvia syntyy kolme, omansa jokaisesta videobloggaajasta. Henkilöiden historiaan ei kajota muutoin kuin selvittämällä, miten he päätyivät aloittamaan erikoisen harrastuksensa. Pääosassa ovat heidän tarinansa ja työnsä, mikä meidän tapauksessamme tarkoittaa heidän harrastustaan, videobloggaamista. Henkilökuvadokumenttien päähenkilöiden ei tarvitse olla suurmiehiä tai julkisuuden henkilöitä – henkilökuvassa voidaan tutustua myös tavalliseen tallaajaan (Aaltonen 2011, 23).

Mielestämme seuranta- ja henkilökuvadokumentti nivoutuvat hyvin yhteen. Jos henkilökuvan pääosassa on tavallinen ihminen ja seurantadokumentissa pyritään mahdollisimman todenmukaiseen toimintaan, täydentävät nämä kaksi genreä toisiaan hyvin. Mielestämme seurantadokumentin ominaisuudet ovat huipussaan juuri silloin, kun ne kertovat tavallisen ihmisen tarinan. Tarinan, johon toinen tavallinen ihminen, eli juuri se perinteisin dokumenttielokuvan katsoja, voi helposti samaistua.

Tutustuttuamme dokumenttielokuvan genre-määrittelyyn ja moodiajatteluun enemmän oli ilmeistä, ettei *Omalla naamalla* ole vain seurantadokumentti. Se ajanjakso, joka videobloggaajia seurataan dokumenttia varten, on periaatteessa liian lyhyt täyttääkseen seurantadokumentin vaatimukset. Muutamana päivänä tapahtuneet kuvaukset eivät vedä vertoja esimerkiksi viikkojen tai jopa vuosien seurannalle, varsinkaan silloin kun seurannan kohteena on ihminen. Seuranta kuitenkin todentuu dokumentissamme siinä, että Youtubeen kuvatun videon tarinaa seurataan aina sen synnystä nettiin lataamiseen saakka. Vaikka prosessi ei ole suuri tai pitkä, on silti tapahtunut muutos – matka pisteestä A pisteeseen B.

Matkallamme kohti seurantadokumenttia tajusimme, että erilaiset dokumenttielokuvan genret ja moodit toimivat lähinnä vain suuntaviittoina. Ne antavat ajatuksia ja ideoita siihen, millainen meidän dokumentistamme voi tulla. On totta, että materiaalin saaminen ja onnistuminen vaikuttaa lopputulokseen,

mutta myös omilla odotuksilla ja tavoitteilla on oma osansa dokumentin syntymisessä. Ilman ajatusta ja unelmaa seurantadokumentista emme olisi osanneet pyrkiä sellaisiin kuviin ja tilanteisiin tai sellaiseen leikkausjälkeen kuin halusimme.

Ajatuksemme lähentyivät Jouko Aaltosen ajatuksia tyyllilajien käyttökelpoisuudesta. Minkään genren, moodin tai tyyllisuunnan ei tulisi antaa vaikuttaa siihen, millainen omasta teoksesta syntyy. Niitä tulee käyttää ainoastaan inspiraation lähteinä, ideapankkeina ja työkaluina omassa produktiossa (2011, 25). Kun toivoimme tekevämme seurantadokumentin, teimme dokumentin, joka sekoittelee seurantadokumenttia ja henkilökuva. Siinä on ripaus havainnoivaa moodia ja suoraa elokuvaa.

5.2 Projektin onnistuminen

Tavoitteenamme oli tehdä seurantadokumentti suomalaisista videobloggaajista. Halusimme, ettei dokumentissamme olisi kertojaa tai toimittajan ääntä kuuluisi. Toivoimme kohtauksia, joissa videobloggaaja toimii yksin ja niin sanotusti puuhailee tiedostamatta erityisemmin paikalla olevaa kuvausryhmää. Halusimme autenttista kuvaa.

Kaikkiin tavoitteisiimme emme päässeet, kuten edellinen luku kolme, sekä alaluku 4.1 antavat ymmärtää. Kohtaamamme vastoinikäymiset eivät olleet suuria tai mahdottomia ylittää, mutta ne vaikuttivat kuitenkin osaltaan lopputulokseen. Esimerkiksi haastattelutilannetta suuresti jännittävä videobloggaaja välittää ahdistuneisuutensa aina katsojalle saakka – sellaiseen ei voi enää leikkauspöydällä vaikuttaa. Päätös kuvata joku tilanne hämärässä, ilman lisävalaistusta, voi kostautua myöhemmin, eikä kaikkea pysty värinkäsittelyllä korjaamaan. Pienet päätökset kuvaustilanteissa johtivat siihen, millaisen dokumentin saimme aikaan.

Dokumenttimme onnistumiseen liittyivät käsikirjoituksen puutteen lisäksi myös rahan, ajan ja isomman työryhmän puute. Mikäli käytössämme olisi ollut enemmän

rahaa, olisi meidän ollut mahdollista vierailta kuvattavien luona useammin kuin ainoastaan kaksi kertaa. Tapaamisten määrään vaikutti myös aikataulu. Ajankohdat piti saada kohtaamaan niin töissä kuin koulussa käynnin kanssa työryhmän sisällä. Aikataulutuksessa oli otettava yhtälailla huomioon myös videobloggaajien aikataulu. Yksi kuvauspäivä vei useita tunteja, joten jokainen joutui omistamaan kyseisen päivän dokumentin tekemistä varten. Työryhmän täydentäminen esimerkiksi mukaan haetulla äänittäjällä olisi helpottanut toimintaa kuvauspaikoilla. Kuvatusta materiaalista olisi voinut saada monipuolisempaa, jos työryhmään olisi kuulunut kaksi kameramiestä, jolloin toista kameraa ei olisi tarvinnut käyttää ilman operoijaa.

Uskomme, että *Omalla naamalla* on paras mahdollinen dokumentti, jonka tässä vaiheessa opintojamme ja uraamme pystyimme tekemään. Seuraavalla kerralla kun päädyimme yhdessä tai erikseen tekemään dokumenttia, osaamme varautua ja valmistautua tekoprosessiin eri tavalla, paremmin. Seuraavalla kerralla tiedämme, miten tärkeää osaa käsikirjoitus voi näytellä koko dokumenttiprojektin ajan aina esituotannosta tuotantoon ja sen kautta jälkituotantoon. Toisaalta dokumentteja syntyy myös ilman käsikirjoitusta. Kaikki kuvattu materiaali järjestetään haluttuun muotoon, kun uskotaan että kaikki mahdollinen kuvamateriaali on saatu.

Tutustuimme ennen projektia ja sen aikana dokumentteihin ja kirjallisuuteen dokumenttielokuvista. Kaikki se katsominen ja lukeminen olivat kuitenkin loppujen lopuksi vain ylimääräistä työtä: jokainen päätös, onnistuminen ja epäonnistuminen oli tehtävä ja koettava itse. Mikään kirjallisuus tai opetus ei olisi voinut valmentaa meitä täydellisesti ja saumattomasti tätä projektia varten. Kaikki oli koettava ensin itse, jotta siitä oli mahdollista oppia jotain.

Mielestämme onnistuimme tekemään dokumentin, jonka ratkaisujen takana pystymme molemmat seisomaan. Vaikkei lopullinen dokumentti olekaan täsmälleen sitä mitä halusimme, saimme arvokasta tietoa dokumentin tekemisestä, sen kuvaamisesta ja leikkaamisesta. *Omalla naamalla* oli varmasti

oppimisprosessi myös tapaamillemme videobloggaajille, he oppivat paljon itsestään. Niin opimme me itsekkin, dokumentintekijöinä.

LÄHTEET

- 7 Things you should know about videoblogging. 2005. [Verkkajulkaisu]. Educause Learning Initiative. [Viitattu: 9.4.2012]. Saatavana: <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI7005.pdf>.
- Aaltonen, J. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa – Dokumenttielokuva ja sen tekoprosessi. Helsinki: Like Kustannus.
- Aaltonen, J. 2011. Seikkailu todellisuuteen: Dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like Kustannus.
- Felix, L. & Stolarz, D. 2006. Hands-On Guide to Video Blogging and Podcasting. Oxford: Focal Press.
- Freetime Machos. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Suomen elokuvasäätiö. [Viitattu: 11.4.2011]. Saatavana: <http://www.ses.fi/fi/elokuva.asp?id=860>.
- Kaminsky, M.S. 2010. Naked Lens: Video Blogging & Video Journaling to Reclaim the YOU in YouTube. Organik Media Incorporated. [Viitattu 4.3.2012]. Saatavana: http://books.google.fi/books?id=grhR1eYswPkC&pg=PA37&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.
- Lukin, K & Pöysä J. 2007. Kirja-arvio: Tutkimus suomalaisen dokumenttielokuvan uudesta kultakaudesta. [Verkkajulkaisu]. Joensuu: Elore. [Viitattu: 6.5.2012] Saatavana: http://www.elore.fi/arkisto/1_07/lup1_07.pdf
- Rabiger, M. 2009. Directing the documentary. 6. p. Oxford: Focal Press.
- Saarinen, E. 1994. Filosofia. Porvoo: WSOY.
- Saksala, E. 2008. Asiaa ruudussa: TV-dokumentin Anatomia. Helsinki: Like Kustannus.
- Tierna, S. 2011. Haastattele paremmin. Journalisti 18.10.2011, 12–14.
- Youtube. [Verkkosivusto]. [Viitattu 2.4.2012]. Saatavana: <http://www.youtube.com>. Youtuben haun näyttämä käyttäjän tilaajien määrä.

Äijälä, V. 2011. Videobloggaaja. Haastattelu3.12.2011.

LIITTEET

LIITE 1 Ennakkotehtävä videobloggaajille

LIITE 2 Uusi käsikirjoitus muistilappujen avulla

LIITE 3 Dokumentin rakentaminen värikoodien avulla

LIITE 4 Kyselylomake mediatuotannon opiskelijoille

LIITE 1 Ennakkotehtävä videobloggaajille

Hyvä videobloggaaja,

Kiitoksia halukkuudesta osallistua dokumenttimme tekemiseen!

Tämän kirjeen perässä seuraa tarkempi ohjeistus jo mainittuun päiväkirjatehtävään. Suosittelemme, että luet sen huolellisesti.

Olemme etsineet halukkaita videobloggaajia dokumenttiimme. Olemme löytäneet teitä käsiimme noin kymmenen. Koska lopullisessa dokumentissa tulee olemaan resurssien ja dokumentin rakenteen vuoksi kahdesta kolmeen videobloggaajaa, pyrimme tällä niin sanotulla päiväkirjatehtävällä etsimään ne mielenkiintoisimmat tarinat.

Lopullisessa dokumentissa tulee olemaan sekä videobloggaajien itse kuvaamaa materiaalia että meidän kuvaamaamme haastattelumateriaalia. Opinnäytetyömme teoreettinen osio tutkii juuri tätä – kuinka sovittaa yhteen kaksi eri tavalla tuotettua materiaalia.

Sekä niille, joita tullaan haastattelemaan erikseen, että niille joita ei valita seuraavaan vaiheeseen, tullaan ilmoittamaan henkilökohtaisesti. Ilmoitus niin sanotusta jatkoon pääsystä tullaan tekemään lokakuun alussa.

Dokumentin tilaaja on Seinäjoen ammattikorkeakoulun yhteistyökumppani. Valmis dokumentti tullaan todennäköisesti esittämään yhteistyökumppanin nettisivuilla tai televisiokanavalla, joka näkyy Seinäjoen alueella. Dokumenttia tullaan kauppaamaan sen valmistuttua ainakin Yleisradiolle.

Julkaisukanavasta ja muista tähän liittyvistä asioista tullaan informoimaan tarkemmin niitä henkilöitä, jotka tulevat esiintymään lopullisessa dokumentissa.

Päiväkirjatehtävä

Tulemme käyttämään päiväkirjamateriaalia lopullisessa dokumentissa ainoastaan niiltä videobloggaajilta, joita tullaan haastattelemaan dokumenttia varten. Jos sinua ei valita lopulliseen dokumenttiin, emme tule käyttämään videomateriaaliasi.

Toivomme, että materiaalia jota kuvaat dokumenttiamme varten, et julkaisisi muualla. Toivomme, ettet jaa sitä esimerkiksi Youtuben kaltaisessa videopalvelussa tai esimerkiksi keskustelufoorumilla tai blogissasi.

Seuraavassa ohjeita videomateriaalin tuotantoon:

- Lue ohjeet ja kysymykset tarkkaan. Rupea kuvaamaan vasta, kun olet koonnut ajatuksesi ja kun olet täysin keskittynyt asiaan. Tehtävä vaatii tutustumista itseen ja pohdiskelua.
- Kuvaa itseäsi kun puhut. Kuvassa tulee näkyä vähintään puhujan kasvot.
- Kysymykset ovat ryhmissä. Voit vastata jokaiseen kysymykseen yksitellen tai lukea muutaman kysymyksen eteenpäin, ja vastata useampaan kerralla.
- Kuvaa mahdollisimman hyvällä kuvan- ja äänenlaadulla tilassa, jossa on hyvä valaistus ja mahdollisimman vähän taustamelua. Valitse kuitenkin sellainen paikka, missä puhuminen on sinulle helppoa ja luonnollista.
- Älä editoi materiaalia. Jos haluat, voit editoida kuvaamasi clipit yhdeksi tiedostoksi liittämällä clipit peräkkäin ilman siirtymiä. Sinun on myös mahdollista lähettää jokainen clippi erikseen. Alla ohjeistus materiaalin toimittamiseen.
- Ole oma itsesi, älä esitä ketään tai pidä roolia.
- Yritä vastata kaikkiin kysymyksiin. Jos jonkin kysymyksen kohdalla kuitenkin tulee ”seinä vastaan”, älä jää murehtimaan siitä vaan jatka eteenpäin. Voit kokeilla vastata kysymykseen myöhemmin.

Kuvatun materiaalin toimitus

Materiaali toimitetaan postitse. Voit toimittaa materiaalin poltettuna CD-R- tai DVD-levylle, tai muistitikulle tai -kortille tallennettuna. Mikäli haluat, että materiaali palautetaan sinulle, liitä materiaalin mukaan yhteystietosi.

Kaikki materiaali tulee olla toimitettuna **28.9.2011 klo 16.00 mennessä.**

Lähetä materiaali osoitteeseen: Tommi Kilpiö
xxxxxx xx xx
xxxxx xxxxxxxx

Lisätietoja

Mikäli tarvitset lisäohjeistusta tai -tietoja, ole yhteydessä Jenny Huttuseen, xxxxxxxxxxxxxx@yahoo.com tai xxxxxx.xxxxxx@seamk.fi .

TEHTÄVÄT:

TEHTÄVÄ 1 – Minä

- Kuka olet?
- Miksi olet juuri tässä kohtaa elämääsi juuri nyt? Millaiset päätökset ja asiat ovat johdattaneet sinut tähän?
- Oletko tyytyväinen tilanteeseesi? Miksi?

- Mistä olet ylpeä?
- Mikä on sinulle tärkein oma suorituksesi elämässäsi?

- Miten toivoisit asioiden olevan?
- Onko jokin epäkohta, minkä haluaisit omassa elämässäsi korjata?

- Mitä tulevaisuuden tavoitteita sinulla on?
- Missä toivot olevasi muutaman vuoden päästä?

- Kuuluuko videoiden kuvaaminen ja nettiin lataaminen tulevaisuuden suunnitelmiisi?

TEHTÄVÄ 2 – Videot

- Koska aloit miettimään, että voisit tehdä videoblogia?
- Ensimmäinen kosketuksesi Youtubeen ja videobloggaamiseen? Mitä ajattelit?
- Millainen oli ensimmäinen nettiin lataamasi video? Mitä ajattelit? Miksi halusit ladata juuri sellaisen videon?
- Koska käänsit kameran itseäsi kohti? Miksi?
- Miltä saamasi huomio tuntui? Kannustiko se, pelottiko se?
- Kun lataat videotasi nettiin, miten toivot ihmisten suhtautuvan siihen? Millaista huomiota haet?

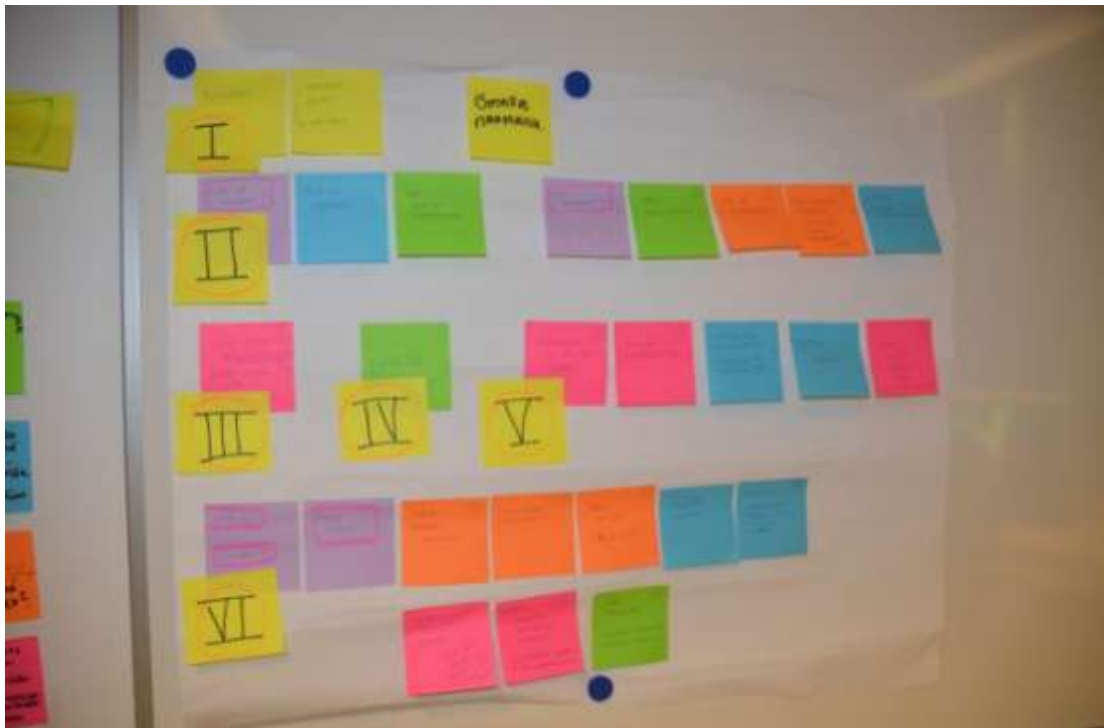
TEHTÄVÄ 3 – Minä ja Internet

- Kuinka paljon on mielestäsi oikein paljastaa itsestään netissä?
- Mihin itse vedät rajan? Kuinka paljon olet paljastanut itsestäsi?
- Oletko joutunut ongelmiin lataamasi materiaalin vuoksi? Millaisiin ongelmiin?
- Mikä on suhteesi nettiin? Ajatteletko sen uhkana vai mahdollisuutena?

TEHTÄVÄ 4 – Kritiikki

- Kuinka suhtaudut palautteeseen?
- Oletko pahoittanut mielesi pitkäksi aikaa jonkin kommentin vuoksi?
- Saatko negatiivista palautetta katsojilta?
- Saatko positiivista palautetta? Kuinka suhtaudut positiiviseen palautteeseen?
- Kuinka läheisesi suhtautuvat videointiisi? Kuinka he ovat kommentoineet sitä?
- Oletko kertonut läheisillesi, että kuvaat aktiivisesti materiaalia Youtubeen? Miksi tai miksi et?

LIITE 2 Uusi käsikirjoitus muistilappujen avulla



LIITE 4 Kyselylomake mediatuotannon opiskelijoille

Omalla naamalla (työnimi) –dokumentti kertoo videobloggaamisesta. Elokuvaan ei ole vielä tehty äänitöitä eikä värimäärityksiä, joten ensisijaisesti meitä kiinnostaa vain elokuvan rakenteen toimivuus.

Vastaa dokumentin katsomisen jälkeen seuraaviin kysymyksiin:

1. Välittyikö dokumentista käsitys siitä, mitä on videobloggaus?
1. Löytyikö dokumentista johdonmukaisia, seurattavia tarinoita tai kohtauksia joilla on alku ja loppu?
2. Mikä oli mielestäsi dokumentissa parasta? Mikä kohtaus toimi?
3. Mikä kohtaus ei toiminut?
4. Mitä dokumentista puuttui?
5. Oliko dokumentissa liikaa jotakin?
6. Miten kehittäisit dokumenttia?
7. Kerro vapaasti mieleen nousseista asioita.

Voit tarvittaessa jatkaa vastauksiasi paperin toiselle puolelle ja kertoa myös muuta kuin vastauksia juuri näihin kysymyksiin.